

С Т А Н О В И Щ Е

относно процедура за присъждане на ОНС „доктор“,

Проф. направление: 2.1. Филология;

Научна специалност: История на българската литература

Тема на дисертацията: „Южна Америка в полето на българската литературна действителност от Освобождението до I ½ на XX в.“

Автор – докт. Камелия Цветанова Александрова

Научен ръководител: доц. д-р Роман Хаджикосев

Вносител – проф. д.ф.н. Цветан Ракъовски

I. Данни за процедурата и за кандидата. Докторантският конкурс до това последно и официално открито заседание се провежда съобразно със ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане в ЮЗУ „Н. Рилски“.

Камелия Александрова е била студент в същия университет – завършва спец. СлФ, след това е редовен докторант в научната специалност „История на българската литература“. Процедурата по нейното административно битие е законосъобразна, отговаря на изискванията на ЮЗУ за обучение на докторанти. Докторант К. Александрова има достатъчен преподавателски актив – както в университетския формат на програмите, свързани с историята на българската литература, така в образователните степени на българското училище.

II. Описание научните трудове – основен и съпътстващи.

До официалната защита кандидатът има 5 публикации в научни сборници с изследване на отделни проблеми от дисертационната теза. Участвала е в научния състав на 4 конференции – в 2 от тях е изнесла доклади по дисертационната теза.

Авторефератът напълно отговаря на съдържанието на основния труд. Самата докторантска дисертация е структурирана в 150 с. основен текст и около 30 с. Приложение, в което са дадени резултати от анкета с 31 българи, питани по темата за Южна Америка. Съдържанието е разделено на

Увод и две глави, от които първата е мотивираща: създава материя по темата за пътуването; втората е два пъти по-обемна и е същинското изследване на проблема за Южна Америка в българската словесност.

III. Научни приноси. Дисертацията опитва да обособи и приближи двата изследователски проблема – пътепис и емигрантска литература. Така още в началото се очертава липсата, оголила пространството на темата за Южна Америка – липса на интерпретации, на изследователски интерес. Това поставя докторанта в ролята на първопроходник, откриващ подходи към текстове и автори, останали в периферията и на художествеността, и на интереса към тях. Дори някои са се оказали извън литературния ни процес, защото текстовете им остават на чужд („южноамерикански“) език.

К. Александрова е опитала да прокара път към автори, които са видимо еманципирани, дори отчуждени от българския интерес. В това си усилие докторантът е изпитвал видими трудности. Една от тях е: трудността да се сложи началото на темата за Южна Америка встрани от иначе важния проблем за пътуващия възрожденски българин. Казвам „встрани“, защото не виждам сериозна мотивираща основа – пътуването, латиноамериканската тема да има генеративни (и то определящи) връзки с XIX век и социокултурната ситуация от това време.

В усилията си докторантът стига до интерпретация на емигрантския образ на романа – няколко автори и няколко заглавия. Всички те подготвят няколко въпроса: имат ли отношение към българската литература, след като са емигрантски; от друга страна – дали романът е български, ако остава на испански език – това е тежък въпрос, за който не е намерен отговор.

Но в началото несигурната теоретическа основа се отразява и на методологическата грешка да се присъединяват текстове като „Към Екватора“ към „литературната действителност“ (така сочи част от заглавието). Липсата на теоретически уговорки, че литературната действителност е не

само територия на художествените потайности води до разнобой – този текст на Омарчевски да има важна роля в началото на дисертацията (гл. I. 2.).

Като цяло в дисертацията изпъква усилието на автора да сглоби в единна конструкция изконно разнородни явления и проблеми в тях. Заради това анализът на пътеписния синдром като функция на пътуващия човек и анализът на художествения аспект на романите по темата са останали изолирани. Те биха могли да се учленят заедно само ако в основата на подобен паралел се сложи някоя от категориите на езика на художествената проза (повествовател, описания, персонаж и пр.)

Иначе си струва рискът тази дисертация да присъединява автори от миманса, от т. нар. неканонична редица към художествената традиция; да открива основания тези романисти да бъдат част от процесуалното битие на българската литература. Защото това, че един български роман остава на чужд език не го изключва априори от корпуса на българската литература.

V. Заключение. Д

Забележките в това становище са важни и имат своето основание – те маркират пропуснати възможности, дори и слабости. Текстът би бил по-плътен и последователен, ако част от моите бележки имаха своята материя в него.

Смятам, че дисертационният труд е завършен в интерпретацията на темата си. Като научен обект тя предполага търсене и на други още самостоятелни пътища и индивидуални подходи. Докторантът Камелия Александрова е изпитала сериозни трудности, отговаряйки на научните предизвикателства. Имайки пред очи качествата на изследването, давам своя положителен вот за присъждането на ОНС „доктор“ на Камелия Цветанова Александрова.

22 април 2017 г.

Благоевград

Автор на становището:

(проф. д.ф.н. Цветан Ракъовски)